

maist laagris. Prantsuse wägi kaunis tül kauaemal, mispärast, kui sügise sadused ilmad tee pehmeks ja poriseks tegid, moona wedamine laagri ja sadama wahel pääw pääwalt ise raskemaks läks. Hobused tülpisid aega mööda porisel teel; suurem hulk neist, toidu puudusel juba kroniks läinud, ei jätkand enam koormaid wedada, waid lõpesid enamist teele. Laewad kandsid moona igalt poolt rohkest sadamasse koko, kus mitmest seal üleliiga oli, senni kui laagris kõigest libe puudus kätte tuli. Kellel hobune kest teel koorma ette mahalanges, se ladus nii palju kui jaksas oma selga, ja jätis koorma Jumala hooleks wahida. Iljemine, kus hobused ita kassinamaks läksid ja need mis jalul, enam teele ei jõudnud minna, pidid mehed, kui nälga ei tahtnud surra, enamist kõik tarwirused oma seljas laagri kandma. Kui kõigil priske terwis kääs, kõht täis ja mõnuks kätte keha ümber oleks olnud, siis poleks wist kellegile seitsme ja kümne werstone tee pääwalu teinud; aga siin näitas lugu igapidi teisite. Seläbi et haawatud ja haigeid palju laatsarettides oli, läks teenistus teistel wõga rängaks; nemad pidid ööd ja pääwad korda mööda laagri ümber wabil käima, wallisi ja kraawisi ümberringi tegema, lõhutud warjusi parandama, wahel wahel Wenelaste wasta sõdima, kes neile palju mahti ei annud. Urwast läks üks öö rahulist mööda. Wenelased tungisid pimeduse warjul enamist igal ööl Sewastopolist wälja, roomasid salamahhi kassiwartbil ligemalle ja langesid siis äkitselt waenlaste

peale, kus kõik, mis neil ettejuhtus, puruks tehti. Sesuguse alalise ränga teenistuse iffes ei olnud meestel palju aega sadamast minna moona tooma. Ja siiski, nii wõimato se asi näitab, leiti igapäaw hommikust õhtuni Prantsuse sõamehi laagri ja sadama wahel teel, raske koorma all pealegi rõõmsad ja naljakad. Tee ei olnud mitte kerge; seal lamas lõpend hobuste raipeid, lagund wanrite risu ja palju muud koli ja kraami sagedast hunniko kaupa, mis sõitjate ja jalameeste käiki mitmel kombel raskendasid.

Enam ellitatud Inglis sõamehed, kes tännine kui rma poolestes kodu ahjupingil, lihawaagnate naabris istunud, sirutasid ka siin, kus teenistuse wolist natuke mahti saiwad, selile ehk külleli, kuda juhtus, leotes et toit — kui hiireke magaja kassi suhu — nende kätte jookseks. — Aga toidul ei olnud jalga, misga wõis tulla, ja wedoloojuste hulk sulas igapäaw pisemaks koko; wiimaks ei olnud meestel paremat nõuu, kui pidid tühja kõhu sunnitusel ise teele minema. Iljemine ehitati kül raudtallaline tee ja seati aurowantrid tallade peale weerema, mis üks wäga mõnuks ettewõtmine oli, aga kahjo! siin wäga iljaks jäi. Ehk kül auuro rammu meie päwil mitmeid imewärgi sarnalisi tegusi toimetab, siiski ei olnud enam wõimalik neid sadasi jälle elusse tagasi kutsuda, mis enne seda otsa olid saanud. — Teine wiga tõusis sest, et Inglis sõawääl osawaid asjatallitajaid ei olnud, kes kui lugu kuskil etteseatud nõõrikriipsust wäha kõrwale jooksis, kohe oma pää